

Üniversitede Kopya Sorunu

Aynur OKSAL*
Asude BİLGİN**

ÖZET

Bu çalışmada Uludağ Üniversitesi, İlköğretim Bölümünden 230 öğrenciye uygulanan bir anket aracılığıyla öğrencilerin kopya çekme gerekçelerinin en çok rapor edilen beş tanesi elde edilmiştir. Gerekçelerin en önemlisi görüleni (% 88'lik bir grup tarafından) "geçerli not alabilmek" olmuştur. Bu durum hem eğitim sistemimizdeki sorunlar, hem de öğrencilerin ahlak düzeyleri açısından değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kopya çekme, üniversite eğitimi.

SUMMARY

The Problem of Cheating in University

This study is intended to clarify the reasons of university students for cheating. A questionnaire is applied to 230 students from different classes and they wanted to mark the most five reasons according to them for cheating. The most important reason is reported as (by 88 % of the group) "having a good grade for passing the class". The results are interpreted by the problems of our educational system and the moral stage of the students.

Key Words: Cheating, university education.

GİRİŞ

Kopya çekme olayı, eğitimde sorun olma özelliğini hala sürdürmektedir. Bir disiplin suçu olarak kopya "öğrencilerin sınavlarda bilgi

* Yrd. Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

** Yrd. Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

almak ya da bilgi vermek amacıyla yaptıkları her türlü hazırlıklar ve giriştikleri eylemler" olarak tanımlanabilir.

Kopya çekme davranışı yazınlıkla, ahlak kuramları, tutumlar ve değerler çerçevesinde incelenmiştir. Bu araştırmaların ortak sayılışı kişinin ahlaki yargı ve tutumlarının bilinmesi halinde onun kopya davranışının yordanabileceğidir. Öte yandan tutum davranış tutarlılığı boyutunda ele alınacak olursa, kişilerin her zaman ahlaki tutumları konusunda sergiledikleri değer ve yargılara uygun davranışlar göstermedikleri de bilinen bir gerçektir (Morgan, 1984: Aktaran: Öztürk ve Yeşilyaprak, 1997).

Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi ve İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi son sınıf öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilere 50 soruluk bir kopyaya ilişkin tutum ölçeği ve 24 soruluk bilgi toplama formu verilmiştir. Sonuçlar öğrencilerin tekrar ettikleri ders sayısı arttıkça kopyaya yönelik olumlu tutumlarının da arttığını göstermektedir. Yine öğrencilerin aylık para harcama miktarı arttıkça kopyaya ilişkin olumlu tutumları da artmaktadır. Bir diğer deyişle aylık geliri yüksek olan çocuğun kopya çekme sıklığı yükselmektedir. Televizyon izleme oranı arttıkça da kopyaya yönelik olumlu tutumlarda artma saptanmıştır. Televizyon insanları kolay çözümlere yöneltmektedir (Cengizhan, 1996).

Öztürk ve Yeşilyaprak'ın (1997) araştırması, üniversite öğrencilerinin kopya çekme konusundaki tutumlarının bölümlere göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Aynı araştırmada sınıf düzeylerine göre öğrencilerin kopya çekmeye ilişkin tutumlarında da bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Bu araştırmada dikkati çeken önemli bir bulgu da öğrencilerin kopya çekme davranışı sıklığı ile bu konudaki tutumları arasında ters orantılı bir ilişki olduğudur. Diğer bir deyişle kopya çekenler kopya davranışını olumsuz bir davranış olarak görmezken, kopya çekmeyenler "olumsuz" olarak nitelendirmişlerdir.

Kopya çekme sorununa daha fazla tutumlar açısından yaklaşılmaktadır. Kopya çekme davranışının tutum-davranış ilişkisi içinde incelenmesi konuya daha geniş bir açıdan yaklaşma adına önemlidir. Bu tür araştırmaların bulguları, kopya çekmenin nedenleri, sonuçları ve önleme yolları açısından yapılan çalışmalara ışık tutucu kapsamlı veriler sağlayacaktır.

Bu araştırmada ise kopya çekme davranışı tutum ve ahlaki değerler açısından değil, daha dar kapsamlı bir şekilde ele alınacaktır. Bu araştırmanın amacı öğrencileri kopya çekmeye iten temel nedenleri ortaya çıkarmak ve bu nedenlerden hareketle mevcut durumu değerlendirmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın örneklemini 1998-1999 öğretim yılında Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü'ne devam eden 215 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri toplama aracı

Bu çalışmada kullanılmak üzere araştırmacıların hazırladığı 22 maddelik bir anket formu kullanılmıştır. Anket maddeleri öğrencilere verilen "Niçin kopya çekilir?" sorusuna verdikleri tepkilerden en sık olanlar gruplandırılarak oluşturulmuştur.

Araştırmaların verileri 230 öğrencinin 22 maddeden kopya çekme nedeni olarak en önemli gördükleri 5 maddeyi işaretlemeleri ile elde edilmiştir. 230 öğrenciden tüm maddeler için toplam 1150 tepki elde edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin kopya çekme nedenleri her bir maddeye verilen tepki sıklığına göre gruplandırılmıştır.

Her bir maddeye verilen tepkiler kendi içinde değerlendirildiğinde 230 öğrencinin tepkilerinin değerlendirilmesi ile ortaya çıkan kopya çekme nedenleri aşağıda verilmiştir;

Araştırmaya katılan toplam 230 öğrenciden 189 tanesi "geçerli not alarak" için kopya çektiklerini ifade etmişlerdir. Bu rakam araştırmaya katılanların % 88'ini oluşturmaktadır.

"Yeterli çalışmadıkları için" kopya çektiklerini ifade eden grup örneklemin % 77'sini oluşturmaktadır. (167 kişi)

Üçüncü sırada yer alan "sınıfta kalma korkusuyla" kopya çekme nedeni araştırmada yer alan öğrencilerin % 68'ini (147 kişi) oluşturmaktadır.

% 49'la (107 kişi) dördüncü sırada yer alan kopya çekme nedeni ise "soruların zor olması" olarak gösterilmiştir.

Beşinci sırada yer alan ve kopya çekme nedeni olarak "başka çıkar yol kalmadığını" ileri sürenlerin oranı % 45'tir (98 kişi).

Altıncı sırada "derslerin anlaşılır bir teknikle işlenmemesi" yer almaktadır. Bu oran araştırmaya katılanların % 39'unu (85 kişi) oluşturmaktadır.

"Çalışmakla geçer not alamamak kaygısı" ile kopya çektiklerini ifade edenlerin oranı % 26'dır (60 kişi).

Araştırmaya katılan öğrencilerden % 22'si (51 kişi) "zamanını diğer derslere ayırma nedeniyle" kopya çektiklerini ifade etmişlerdir.

"Çok iyi not alabilmek için" kopyaya baş vurduklarını ifade edenlerin oranı ise % 20'dir (46 kişi).

Araştırmaya katılanların % 15'i (36 kişi) "kısa yolla başarıya ulaşma isteğinden" dolayı kopya çektiklerini ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA

Öğrencilerin % 88'i kopyayı geçerli not almak için kullandıklarını ifade etmişlerdir. % 77'si sınavların arka arkaya yapılması sonucu çalışmak için yeterli zamanları olmadığını, % 68'i sınıfta kalma korkusunu, % 49'u soruların zor olmasını, % 45'i ise başka çıkar yol kalmamasını gerekçe göstermişlerdir.

Eğitimin iyileştirilmesi yolunda gerçekleştirilen çabalar yetersiz kalmakta ve öğrenciler okulu yeni şeylerin öğrenildiği bir ortam olarak değil, geçerli not almanın birincil amaç olduğu bir alışveriş kurumu gibi algılamaktadırlar. Bu gerçek öğrencilerin tepkileriyle de ortaya konmaktadır.

Öğrencilerin % 88 gibi büyük kısmı kopya çekmelerine gerekçe olarak geçerli not alma kaygısını göstermekte, % 68'i ise sınıfta kalma korkularını dile getirmektedirler. % 49'u soruların zorluğunu, % 45'i ise geçmek için başka çıkar yol kalmadığını ifade etmektedir. Bu gerekçelerin hepsi okulun geçerli not alınarak sınıf geçileceği ve diplomaya kavuşulacağı can sıkıcı bir yer olarak değerlendirildiğine işaret etmektedir.

Öğrencilerin % 77'si ise sınavların ardarda yapıldığını bu nedenle çalışmak için yeterli zamanlarının olmadığını, bunun sonucu olarak da kopyaya yöneldiklerini ifade etmişlerdir. Bu bağlamda kopya çekmenin en önemli nedenlerinden biri kuşkusuz, müfredat programlarının yoğunluğudur. Bu yoğun içerik öğretmenin ders içi zamanını hemen tümüyle içerik aktarımına ayırmasını getirmektedir. Oysa çağdaş eğitim, bireysel farklılıkların kesinlikle en önemli değer olarak kabul edildiği bir eğitimden söz etmektedir. Burada öğretmenin rolü tümüyle değişmekte, öğretmen daha çok yol gösterici kimliğe bürünmektedir. İçeriğin bütünüyle aktarımı gereksizdir. Çünkü her bilim alanında içerik her yıl akıl almaz bir hızla artmaktadır. Öğretmen içeriği anahtarlarıyla verir, bu amaçla çağdaş eğitim tekniklerinden yararlanır, böylece öğrencilerle bireysel olarak ilgilenecek zamana sahip olur. Böyle bir ortamda öğrenci kendi yaşantısı yoluyla yani birinci kaynaktan öğrenecek, böylece ezberlemeye gerek kalmayacaktır.

"Ezberleme", öğrenme psikolojisinde sözel zincirleme öğrenme biçiminde tanımlanan bir koşullanmış tepkidir ve okul ortamında elde edilmesi hiç uygun olmayan bir öğrenme ürünüdür. Oysa okul öğrencinin olay, durum ve nesnelere ayırarak gruplayacağı böylece kavramlar geliştireceği, kavramlar arası ilişkileri ifade eden ilkeleri öğreneceği ve bu ilkeler aracılığıyla problem çözme becerisini geliştireceği bir kurumdur.

Bireysel ilginin olmayışı başarı sisteminin sadece sınav notların bağlı olması gerçeğini de ortaya çıkarmaktadır. Öğrencinin yaratıcılığını kullanma, öğretmenin de bunu değerlendirme şansı yoktur. Değerlendirme sadece içeriğin yoklanması biçimindeki sınavlarla yapılmaktadır.

Öte yandan öğrencilerin değerlendirilmesi sabit zaman aralıklı ve sabit oran aralıklı pekiştirmelerle gerçekleştirilmektedir. Bir başka ifadeyle öğrenci kaç sınav alacağını ve bunların tarihini bilmektedir. Bu pekiştirme biçimleri eğitim için hiç uygun olmayan pekiştirmelerdir. Nitekim öğrenciler, kendi ifadeleriyle de belirttikleri gibi sadece sınav zamanı çalışmaktadır. Bu da çalışılacak materyalin çokluğuyla birleşince ortaya "kopya çekmekten başka çare kalmadığı" biçiminde bir öğrenci yargısı çıkmaktadır.

Ancak tüm suçu eğitim sistemine yüklemeyen önce şu noktalara dikkat çekmek yerinde olacaktır: Üniversite eğitimi soyut düşünce gerektirir. Bu aşamaya gelmiş bir öğrenci pek çok kavram geliştirmiş olmalıdır. Üniversite eğitimi artık sadece yaşantılar yoluyla elde edilecek öğrenmelerden oluşmayacaktır. Somut olarak varolmayan bir çok kuramsal durum ve yaklaşım kazanılacaktır. Bu anketin uygulanması sırasında sınıflarla yapılan mütakatlar, öğrencilerin öğrenilmesi gereken her kavramsal metni, ezberlenecek materyal olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Bir başka deyişle öğrenciler bilgiyi öğrenmek amacıyla değil, şimdilik akılda tutarak geçerli not almak, bir daha da kullanmamak amacındadır. Bu nedenle de bilgiyi geçici süre, yüzeysel biçimde kaydetmenin bilişsel yükünden kurtulmak için kopya malzemelerine yönelmektedir.

Banfield'in çalışmaları, kimi toplumlarda yaşayan insanların davranışlarında ahlaksal ilkelerden çok, "çıkarlar"ın belirleyici olduğuna dikkat çekmektedir. İnsanlar kendi çıkarları sözkonusu olduğunda din, okul ve diğer sosyal kurumların ortaya koyduğu ve desteklediği ahlaksal ilkelerden çok, çıkarlarına uygun davranışlar göstermektedir (Aktaran: Tolan, 1985). Kopya çekmeye gösterilen en önemli gerekçenin "geçerli not alma" olması toplumumuzun-Kohlberg'e göre-henüz ahlaki yönden çıkarıcılığın ön planda olduğu ahlak öncesi düzeyde bulunduğu bir göstergesi olabilir ancak kopya çekme davranışının azaltılmasında veya ortadan kaldırılmasında ceza ve tehdit sadece bir süre için kaçınma tepkisine neden olacaktır. Oysa öğrenciler itaat yoluyla kopya çekme davranışından geçici bir süre vazgeçmiş görünseler de bu kopya çekme davranışını azaltmaz.

Eğitim sürecinin kalite adına iyileştirilmesi amacı, hem öğretmenin ama hem de öğrencinin sorumluluğuyla gerçekleştirilecek bir amaçtır. Vakit yitirmeden öğretmen ve öğrenci eski öğrenme-öğretme alışkanlıklarını değiştirecek çabalara yönelmeli ve eğitim ortamının odak noktasını sınıf geçmeden problem çözme süresinin gerçekleşmesine çekmelidir.

Bu çalışma kuşkusuz bir ön çalışma niteliğindedir ve dikkat çekerek daha kapsamlı çalışmalar yapılması gereğini ortaya koymak amacındadır.

Bir ikinci sınıf öğrencisinin anket kağıdının altına yazdığı notu kelimesi kelimesine aktarıyoruz: "Kopya çekmiyorum; çekenleri de onaylamıyorum. Kopya çekmenin kültürel bir olgu olduğuna, kopya çekmenin iyi bir davranış olmadığını kişilere aktaramadığımıza inanıyorum. Ayrıca çok önemli bir noktaya işaret etmek istiyorum. Eğitimimizde öğrenciler sınavlara şartlanarak giriyorlar. Girilen derste birşeyler edinmek amacı taşımayanlar çoğunlukta. Bunu da klasik olarak dile getirilen -Hocam bu konudan sınavda sorumlu muyuz? -cümlesi ile anlayabiliyoruz.

KAYNAKLAR

1. CENGİZHAN, C.: (1996) "Öğrencilerin kopyaya ilişkin tutumları", *Uludağ Üniversitesi III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde yayınlanmış bildiri*, 118-119.
2. ÖZTÜRK, B ve YEŞİLYAPRAK, B.:(1997). "Üniversite öğrencilerinin kopya çekme olayına ilişkin tutumları". *Eğitim Yönetimi*, 3(2), 227-240.
3. TOLAN, B.: (1985), "Toplum Bilimlerine Giriş". *Gazi Üniversitesi Yayınları*, No: 49 Ankara: Aras Matbaacılık.